

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om specialiserad sjukvård, lagen om Helsingfors universitetscentralsjukhus och folkhälsolagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att i lagen om specialiserad sjukvård ändras det stadgande enligt vilket finska medborgare vid vistelse i Finland alltid har samma rätt till specialiserad sjukvård som kommuninvånarna, även om de är bosatta utomlands. Avsikten är att upphäva särbehandlingen på grund av medborgerskap. I folkhälsolagen föreslås motsvarande ändring.

I propositionen föreslås också att i lagen om specialiserad sjukvård tas in ett stadgande som baserar sig på den nordiska språkkonventionen och gäller nordiska medborgares rätt att använda sitt eget språk i kontakten med hälsovårdsmyndigheterna. Det föreslås att i lagen om Helsingfors universitetscentralsjukhus intas ett stadgande som hänvisar till ovan nämnda stadgande.

Vidare föreslås att det i lagen om speciali-

serad sjukvård stadgas att en årlig dröjsmålsränta om 16 procent skall kunna uppbäras för ersättning som det kommunalförbund för ett sjukvårdsdistrikt, till vilket patientens hemkommun hör, skall betala till det kommunalförbund som har givit vården. Med stöd av ett hänvisningsstadgande tillämpas detta även vid Helsingfors universitetscentralsjukhus.

I lagen om specialiserad sjukvård, lagen om Helsingfors universitetscentralsjukhus och folkhälsolagen föreslås bli stadgat att avvikelser från lagarna kan göras på grundval av internationella överenskommelser som är bindande för Finland.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft inom en månad efter att de har antagits och blivit stadfästa.

MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

I 3 § lagen om specialiserad sjukvård (1062/89) stadgas om en kommuns skyldighet att ordna behövlig sjukvård för personer som har sådan hemort i kommunen som avses i lagen om befolkningsböcker (141/69). Samma skyldighet har kommunen i fråga om finska medborgare som vistas i kommunen, även om de är bosatta utomlands. Brådskande vård skall ges alla som vistas i kommunen. Dessutom kan stater träffa överenskommelser om saken. Stadgandet om finländares rätt till sjukvård när de vistas i kommunen lämnar rum

för tolkning. Det stämmer illa överens med konventionerna om social trygghet. Särskilt svårt har det varit att anpassa tillämpningen av stadgandet till den nordiska konventionen om social trygghet, och praxis har varierat i olika delar av landet. Problemen ökar när förordningen (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet på anställda, egenföretagare och deras familjemedlemmar som flyttar inom gemenskapen skall tillämpas. Därför föreslås att stadgandet ändras till denna del. Utomlands bosatta finländare skall alltså ha rätt till brådskande vård när de vistas i Finland, och beroende på situationen skall bestämmelserna i förordning (EEG) nr 1408/71

eller de föreskrifter i konventionerna om social trygghet som gäller sjukvård vid tillfällig vistelse i landet tillämpas på dem. I det förslag till lag om klientavgifter inom social- och hälsovården som ingår i den regeringsproposition med förslag till revidering av lagstiftningen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (RP 216/1991 rd), som avlåtits till riksdagen, föreslås ett stadgande som skulle ge rätt att hos personer som inte är bosatta i Finland uppbära patientavgifter som är högre än de avgifter som uppbärs hos dem som bor i landet.

Avskaffandet av särbehandlingen på grund av medborgerskap kan i undantagsfall även komma att gälla finska medborgare, som kontinuerligt vistas i Finland utan att ha hemort i någon kommun. Eventuella problem i det här avseendet kan bättre lösas inom folkbokföringen än i sjukvårdslagstiftningen.

Konventionen mellan Finland, Danmark, Island, Norge och Sverige om nordiska medborgares rätt att använda sitt eget språk i annat nordiskt land (FördrS 11/87) trädde i kraft den 1 mars 1987. I konventionen förbinder sig de fördragsslutande staterna att verka för att medborgare i en annan fördragsslutande stat vid behov skall kunna använda sitt eget språk i kontakten med myndigheter och andra offentliga organ. Enligt 33 § lagen om specialiserad sjukvård skall patienterna i ett sjukvårdsdistrikt som omfattar kommuner med olika språk eller tvåspråkiga kommuner tillförsäkras sjukvård på sitt modersmål, finska eller svenska. Det föreslås att i 33 § lagen om specialiserad sjukvård tas in ett nytt 4 mom. där det stadgas om att kommunalförbundet för ett sjukvårdsdistrikt dessutom skall sörja för att nordiska medborgare vid behov kan använda sitt eget språk, finska, danska, isländska, norska eller svenska, när de anlitar hälsovårdstjänster. Kommunalförbundet för ett sjukvårdsdistrikt skall om möjligt sörja för att nordiska medborgare får den tolk- och översättningshjälp de behöver i ärenden som behandlas av kommunalförbundet. I 28 § 3 mom. folkhälso-lagen (1117/90) ingår ett motsvarande stadgande.

I regeringspropositionen om godkännande av den nordiska språkkonventionen (RP 109/1982 rd) konstateras att den rätt som medborgare i en fördragsslutande stat har att använda sitt eget språk är begränsad till sådana fall i vilka behov av att använda det egna språket förelig-

ger. Om vederbörande behärskar myndighetens eller det officiella organets språk tillräckligt väl, skall han i första hand använda detta. Vid bedömningen av huruvida en persons språkkunskaper är tillräckliga bör avseende fästas vid vad saken gäller, dvs. om det är fråga om ett enkelt eller om ett komplicerat ärende. Personalen i tvåspråkiga och svenskspråkiga kommunalförbund för sjukvårdsdistrikt är skyldig att betjäna nordiska medborgare på svenska, om skötseln av ärendena på så sätt underlättas. Om ett ärende inte kan skötas på detta sätt — t.ex. i fråga om en isländsk klient — bör kommunalförbundet, om det är möjligt, ordna med tolk- och översättningshjälp. Enspråkigt finska kommunalförbund måste på samma sätt anlita tolk- och översättningshjälp om de inte själva kan uppbringa den behövliga språkkunskapen. I praktiken förutsätter detta att sjukvårdsdistrikten i viss utsträckning är beredda att ordna tolk- och översättnings-service för nordiska medborgare.

Enligt gällande lag om specialiserad sjukvård kan ett kommunalförbund inte uppbära dröjsmålsränta hos ett annat kommunalförbund i samband med s.k. kommunfakturerering, dvs. då vård har givits andra än invånare i kommunalförbundets medlemskommuner. I förslaget till lag om klientavgifter inom social- och hälsovården ingår ett stadgande om dröjsmålsränta på grund av fördröjd klientavgift. I lagen om specialiserad sjukvård föreslås med tanke på kommunfakturereringen ett stadgande med motsvarande innehåll. Med stöd av ett hänvisningsstadgande blir stadgandet även tillämpligt vid Helsingfors universitetscentralsjukhus.

Hänvisningen till möjligheten att på basis av en internationell överenskommelse avvika från stadgandena i lagen föreslås för klarhetens skull bli överförd till en egen paragraf. Med överenskommelse avses i detta sammanhang även EES-avtalet och sålunda även bestämmelserna i förordning (EEG) nr 1408/71.

I lagen om Helsingfors universitetscentral-sjukhus (1064/89) föreslås en hänvisning till lagen om specialiserad sjukvård till den del det är fråga om den nordiska språkkonventionen. Därtill föreslås ett särskilt stadgande angående rätten att på grundval av internationella överenskommelser avvika från stadgandena i lagen.

I folkhälso-lagen föreslås samma ändringar i fråga om utomlands bosatta finländare och internationella överenskommelser som i lagen om specialiserad sjukvård.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Den förändrade ställningen för finländare har knappast några nämnvärda ekonomiska verkningar. Vård som ges på basis av förordningen (EEG) nr 1408/71 faktureras i framtiden i den behöriga staten, dvs. i allmänhet i patientens bosättningsland eller i fråga om familjemedlemmar i det land där familjeförsörjaren arbetar, om inget annat överenskomms. De fakturerade beloppen kommer att vara små i synnerhet därför att de nordiska länderna har beslutat avstå från ersättning av kostnader länderna emellan.

Sjukvårdsdistrikten och kommunalförbundet för Helsingfors universitetscentralsjukhus blir tvungna att i viss mån bereda sig på att ordna översättnings- och tolkservice. Social- och hälsovårdsministeriet sörjer för att länsstyrelserna för ett regionalt uppbyggt register över översättare och tolkar. Eftersom översättar- och tolkservice inte kommer att behövas ofta,

blir kostnaderna för verksamheten ringa, högst några hundra tusen mark i hela landet.

3. Andra omständigheter som inverkar på propositionen

Begränsningen av rätten till hälsovård på grund av medborgerskap stämmer särskilt illa överens med förordning (EEG) nr 1408/71, som förutsätter likställd behandling av alla fördragsslutande staters medborgare. Lagändringen behövs likväl även utan EES-avtalet och den är inte en nödvändig förutsättning för avtalets ikraftträdande.

4. Ikraftträdande

De föreslagna lagändringarna avses träda i kraft inom en månad efter att de har antagits och blivit stadfästa.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om specialiserad sjukvård

I enlighet med riksdagens beslut ändras 3 § 2 mom. lagen den 1 december 1989 om specialiserad sjukvård (1062/89), samt fogas till 33 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., och till lagen nya 44 a och 58 a §§ som följer:

3 §

Kommunen är på samma sätt skyldig att sörja för att personer som inte har hemort i Finland i brådskande fall får specialiserad sjukvård.

33 §

Kommunalförbundet för ett sjukvårdsdistrikt skall dessutom sörja för att nordiska medborgare kan använda sitt eget språk, finska, danska isländska, norska eller svenska, när de anlitar hälsovårdstjänster. Kommunalförbundet skall då i mån av möjlighet sörja för att nordiska medborgare får den tolk- och översättningshjälp, som de behöver.

9 kap.

Ersättningar

44 a §

Om ersättning enligt detta kapitel inte har betalats på förfalldagen, får en årlig dröjsmålsränta om högst 16 procent uppbäras räknat från förfalldagen.

Den förfalldag som betalningen av dröjsmålsräntan grundar sig på kan infalla tidigast två veckor efter att den vård som utgör grund för avgiften har erhållits.

58 a §

Från stadgandena i denna lag kan avvika på grund av internationella överenskommelser som är bindande för Finland.

Denna lag träder i kraft den

199 .

2. Lag om ändring av lagen om Helsingfors universitetscentralsjukhus

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 1 december 1989 om Helsingfors universitetscentralsjukhus (1064/89) 8 § 4
mom samt
fogas till lagen en ny 19 a § som följer:

8 §

Beträffande ledningen och övervakningen av
vården på sjukhuset, inledandet och avslutan-
det av sjukvård, vården av en patient samt
anordnandet av bekämpning av smittosamma
sjukdomar och mentalvårdsarbete gäller i till-
lämpliga delar vad som stadgas i 32 §, 33 § 1,

2 och 4 mom. samt 34 § lagen om specialiserad
sjukvård.

19 a §

Från stadgandena i denna lag kan avvikas på
grund av internationella överenskommelser
som är bindande för Finland.

Denna lag träder i kraft den 199 .

3. Lag om ändring av folkhälsolagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkhälsolagen av den 28 januari 1972 (66/72) 14 § 5 mom., sådant det lyder i lag av
den 5 augusti 1983 (674/83), samt
fogas till lagen en ny 48 a § som följer:

14 §

Med invånare i kommun avses i denna lag en
person som har hemort i kommunen i enlighet
med lagen om befolkningsböcker (141/69).
Med en persons bonings- och hemkommun
avses den kommun där han är invånare.

48 a §

Från stadgandena i denna lag kan avvikas på
grund av internationella överenskommelser
som är bindande för Finland.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 5 juni 1992

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Minister Toimi Kankaanniemi

1.

Lag**om ändring av lagen om specialiserad sjukvård**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 3 § 2 mom. lagen den 1 december 1989 om specialiserad sjukvård (1062/89), samt fogas till 33 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., och till lagen nya 44 a och 58 a §§ som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Den kommun i vilken en person enligt lagen om befolkningsböcker (141/69) har sin hemort skall sörja för att han får behövlig, i 1 § 2 mom. nämnd specialiserad sjukvård i enlighet med denna lag.

Har en finsk medborgare inte hemort i Finland, åligger vad som sägs i 1 mom. den kommun där han vistas. Kommunen är på samma sätt skyldig att sörja för att en utländsk medborgare som inte har hemort i Finland får specialiserad sjukvård, dock endast i brådskande fall, om inte något annat har överenskomits mellan staterna att gälla ömsesidigt.

Kommunen är på samma sätt skyldig att sörja för att personer som inte har hemort i Finland i brådskande fall får specialiserad sjukvård.

33 §

Kommunalförbundet för ett sjukvårdsdistrikt skall dessutom sörja för att nordiska medborgare kan använda sitt eget språk, finska, danska isländska, norska eller svenska, när de anlitar hälsovårdstjänster. Kommunalförbundet skall då i mån av möjlighet sörja för att nordiska medborgare får den tolk- och översättningshjälp, som de behöver.

44 a §

Om ersättning enligt detta kapitel inte har betalats på förfallodagen, får en årlig dröjsmålsränta om högst 16 procent uppbäras räknat från förfallodagen.

Den förfallodag som betalningen av dröjsmålsräntan grundar sig på kan infalla tidigast två veckor efter att den vård som utgör grund för avgiften har erhållits.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

58 a §

Från stadgandena i denna lag kan avvikas på grund av internationella överenskommelser som är bindande för Finland.

Denna lag träder i kraft den 199 .

2.

Lag

om ändring av lagen om Helsingfors universitetscentralsjukhus

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 1 december 1989 om Helsingfors universitetscentralsjukhus (1064/89) 8 § 4 mom samt
fogas till lagen en ny 19 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Beträffande ledningen och övervakningen av vården på sjukhuset, inledandet och avslutandet av sjukvård, vården av en patient samt anordnandet av bekämpning av smittosamma sjukdomar och mentalvårdsarbete gäller i tillämpliga delar 32 §, 33 § 1 och 2 mom. och 34 § lagen om specialiserad sjukvård.

Beträffande ledningen och övervakningen av vården på sjukhuset, inledandet och avslutandet av sjukvård, vården av en patient samt anordnandet av bekämpning av smittosamma sjukdomar och mentalvårdsarbete gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 32 §, 33 § 1, 2 och 4 mom. samt 34 § lagen om specialiserad sjukvård.

19 a §

Från stadgandena i denna lag kan avvikas på grund av internationella överenskommelser som är bindande för Finland.

Denna lag träder i kraft den 199 .

3.

L a g

om ändring av folkhälsolagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkhälsolagen av den 28 januari 1972 (66/72) 14 § 5 mom., sådant det lyder i lag av
den 5 augusti 1983 (674/83), samt
fogas till lagen en ny 48 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Med invånare i kommun avses i denna lag person som har hemort i kommunen i enlighet med lagen om befolkningsböcker (141/69). I denna lag anses som invånare i kommunen även sådan finsk medborgare som vistas där och som inte i Finland har hemort som avses i lagen om befolkningsböcker. Med en persons bonings- och hemkommun avses den kommun där han är invånare.

Med invånare i kommun avses i denna lag en person som har hemort i kommunen i enlighet med lagen om befolkningsböcker (141/69). Med en persons bonings- och hemkommun avses den kommun där han är invånare.

48 a §

Från stadgandena i denna lag kan avvikas på grund av internationella överenskommelser som är bindande för Finland.

Denna lag träder i kraft den 199 .

